

Методиката на обучение по физическо възпитание и спорт за адаптацията на студентите от чуждестранен произход

Антоанета Момчилова, Илиян Илчев, Камен Симеонов, Искра Илиева

Contemporary educational policy in Bulgaria encourages the tolerant relation of its citizens to other with different ethnic and religion. Physical education and sport increasingly being seen as a factor for modeling the behavior and personality adaptation of foreign students. It contributes to facilitate the socialization and integration with Bulgarian students. It contributes to the creation of personal and cultural identity and is a mean of overcoming stress at entry to university - the new institution with all kind of requirements and organization policy and rules.

Key words: Physical education; personality adaptation; personality adaptation.

ВЪВЕДЕНИЕ

Процесът на адаптация води не само до изграждане на добра професионална подготовка, но и до задълбочаване и разширяване на социалните и културните връзки между студентите в групата, независимо от техните етнически и религиозни различия. Осигурява взаимното им опознаване, обогатяване и води до изграждането на единна културна и духовна общност.

Целта на изследването е **адаптиране и социализиране** на чуждестранните студенти в методическите часове по физическо възпитание и спорт.

Задачи :

1. Изграждане на стратегия за действие и комбиниране на ефективни подходи и методи за активна двигателна дейност в методическите уроци по физическо възпитание и спорт;

2. Осигуряване на ефективно обучение в практическите методически часове, с оглед равностойната професионална подготовка на всички студенти бъдещи начални педагози и изграждане на мотивация за емоционално общуване, етническа толерантност;

3. Обогатяване на езиковата компетентност и знанията на чуждестранните студенти за управление и организация на учебния процес по физическо възпитание и спорт в началното училище и развиване на двигателните им умения и навици в условията на методическите часове;

4. Разширяване на познанията им за техниката и точната терминология при изпълнение на физическите упражнения, включени в основните и допълнителните ядра и правилознанието за спортните игри застъпени в учебната програма на началното училище

ИЗЛОЖЕНИЕ

Доказан е общият факт, че с постъпването на чуждестранните студенти във висшите учебни заведения у нас, се извършва съществена **промяна в състоянието и развитието им като личности**. Тя е логична и закономерна, тъй като се осъществява преход с качествени измерения в новите условия за обучение. Студентите от чуждестранен произход трябва да се адаптират и приобщат към тях. Трудностите при новата ситуация се задълбочават и от факта, че процесът на адаптация се съпътства с различия в традициите, установените норми на поведение, типични за съответната народност. Това е и причина за известен психологически дискомфорт, характерен за всеки студент в началото на следването си. По-късно той се превръща в предизвикателство за неговите социални, емоционални и познавателни възможности. За студентите се променят и изискванията поставяни в учебния процес, които се съпътстват с подходящо адаптивно поведение.

В обучението по дисциплината методика на физическото възпитание и спорт, с всичките си своеобразия и изисквания за организация, ред, правила и дисциплина, те преживяват в известна степен стрес.

Този факт е необходимо да се осмисли и отчита, както от преподавателя, така и от самите студенти. В хода на работата те се запознават със същностните характеристики на учебния процес. Извършва се преход с качествени изменения, в центъра на който стои познавателната активност със сложните и трудни за усвояване процеси – концентрирано възприемане, запаметяване, осмисляне и актуализиране на получената информация, от преподавателя. Той е нов за тях и отговаря за организацията и методиката на обучение в предучилищна и начална училищна степен. Има респектиращо влияние върху поведението им и те изпълняват всички поставени задачи старателно според възможностите си. Трябва да подчертаем, че стресът е общовалиден и въпреки разновидностите си той е в **центъра на адаптационния процес, който има две главни насоки:** към **пряката водеща дейност – ученето** с всичките му своеобразия и към **новообразуваната социална единица - студентската група.** Всичко това е ново за студентите с чужд произход. Дори в групата да има повече такива студенти, в т. ч. по-близки и познати, групата е нова. Въпреки, че реализира едни и същи задачи поставени от преподавателя във връзка с методиката на обучение по физическо възпитание за 3-11- годишните деца и се подчинява на едни и същи правила, обединяването на определен брой студенти в първи курс остава сериозна и трудна задача поради различията между тях, като етнос, религия, традиции и други.

Дейността на преподавателя се съсредоточава в усилията му за целенасоченото овладяване от тях на: техниката на изпълнение на двигателни умения и навици, включени в учебните програми за детската градина и началното училище, върху терминологията и знанията на преподаването на двигателния материал, за правилата на подвижните, спортно-подготвителните и спортните игри, организацията, съдържанието, методиката и управлението на учебно-възпитателния процес, формите на работа по физическо възпитание в двете степени, съдържанието, организацията и и методиката на провеждането им и други.

За чуждестранните студенти този процес се съпътства с адаптивно подходящо поведение. Те усвояват определени модели на поведение, усвояват стандарти, правила и норми, от които се ръководят в новата за тях среда. Овладеват и нови форми на общуване с останалите студенти, които в повечето случаи влизат в противоречие с наличната им езиковата подготовка и представата им за действителността и правилата за успешно справяне със задачите. Появяват се проблеми от мисловен характер, свързани със системата на обучение по физическо възпитание и спорт, а именно преработването на информацията и изпълнението на двигателните действия. Тъй като манталитета играе съществена роля в програмирането на действията, то поведението на студентите е адекватно на сериозността на проблемите, които се отнасят до професионалната им теоретико-практическа подготовка. **Следователно адаптацията се свързва с мисленето, манталитета,** с тези техни елементи, които затрудняват или подпомагат приспособяването им към условията и средата, [1, 2, 3, 4].

Според приетата дефиниция за адаптацията (приемане на новата среда, намиране на социално одобрени начини, позволяващи ефективно овладяване на преподавания материал и удовлетворяване на индивидуалните потребности в нея и други), **първото условие** за успешното справяне на чуждестранните студенти с прехода в новата среда е **приемането на съществуващата ситуация** и умението да се предприемат адекватни на новите изисквания действия, които позволяват задоволяване на потребностите им, [5, 6,].

За полекото им адаптиране в новата учебна среда е необходимо да се даде отговор на няколко въпроса:

1. **Необходима ли е допълнителна специална работа** от страна на преподавателите или самата динамика на учебния процес и средата са достатъчно благоприятни сами по себе си?

2. **Трябва ли дейността на преподавателите да се насочи към затруднените комуникативни възможности** на студентите от чуждестранен произход, които са предпоставка за нежелани негативни ефекти?

3. **Има ли подход** за приспособяването им и доколко са ясни целите, които си поставяме в тази насока, и можем ли да отчетем ефективността на действията си?

Какво можем да направим, за да подпомогнем този процес ?

За да реализираме **целта и задачите** на изследването, **работата ни бе насочена към:**

1. **Изграждането** на комуникативните способности на студентите от чужд произход, **създаване** на условия за общуване между студентите и между тях и преподавателя, **коригиране на общуването;**

2. **Формирането** на самостоятелни позиции у тях и максималното им **ангажиране** в съвместната работа за усвояването на теорията и методиката на обучение по физическа култура в детската градина и физическо възпитание и спорт в началното училище;

3. **Изграждане на навици за самостоятелна работа и засилване на мотивацията** им за обучение.

Всичко това зависи безспорно от уменията на преподавателя да общува със студентите и да формира отношения между тях. На практика това означава включване на диалогичното общуване. Чрез него в методическите занимания се осъществява конструктивно сътрудничество между участниците в учебния, на основата на взаимното доверие и доброжелателност.

През учебната 2008г. и 2009г. година в Русенския университет, факултет Природни науки и образование, за специалностите Начална училищна педагогика и Предучилищна и начална училищна педагогика са приети общо 15 броя студенти от Турция и Молдова. Овладяването теорията и методиката на преподаване на двигателния материал от Програмите за дисциплините Методика на обучение по Физическа култура в детската градина и Методика на обучение на Физическото възпитание и спорта в началното училище, от бъдещите начални педагози е изградено на основата на максималното им подпомагане от преподавателя, от студентите с български произход и взаимопомощта между тях.

Изясняването в хода на работата на професионално значимите компетенции необходими за добрия педагог, осигури възможност за формиране на критично отношение към изучаваната проблематика и отнасянето на наученото към собствените възможности и умения. Студентите от чужд произход, в хода на работата усвоиха уменията за емпатийното общуване. Така те успяха да се впишат в общата структура на студентската група и да бъдат приети от останалите, да повишат двигателната си активност в учебния процес. Специфичните трудности при общуването при някои студенти, наложиха изграждането у тях на специализирани комуникативни умения, които се използват при възникване на затруднения при адаптирането им. Положителното оценяване на постигнатите резултати от преподавателя, с акцент върху доброто усвояване на преподаваната методика, съдейства за създаване на подходяща атмосфера за сработването им с останалите.

В учебния процес те придобиваха знания, приучаваха се да ръководят и управляват собствените си движения в съответствие с изискванията за техника на изпълнение на двигателните задачи. От практическото сътрудничество в методическите уроци, те постепенно преминаха към сътрудничество от по-теоретично, умствено естество и накрая към контакти от задълбочен личностен

план. В тази връзка резултатите от работата за адаптирането на студентите от чужд произход към новата среда и условия на работа, засягат реалните предпоставки в социален и личностен план, без които е невъзможно пълноценното формиране на една от основните им прояви – общуването и активната им жизнена позиция и реализация.

Подобрената двигателна дейност, подпомогна за удовлетворяване на потребността им от сътрудничество в процеса на дейността и съприживяване. Формираха се положителни взаимоотношения между тях. На тази основа се изградиха предпоставки за координиране на действията и взаимоотношенията между студентите в групата, съгласуването на усилията им за постигане на общата цел. Изключително значение в това отношение имаше **мотивацията им за активно участие и професионално развитие.**

Нерядко обаче претоварена учебна програма изискванията за самоподготовка, преките ангажименти, спазването на вътрешните правила, недостатъчната езикова подготовка и други, «поглъщат» цялата психична активност на студентите, уморява ги и ги объркват. Нормалната им реакция е уплаха, несигурност, тревожност. Реакциите им са двустранни – въздържане и несигурност. В тези случаи им е нужна максимална подкрепа преди всичко от самия преподавател и останалите студенти от групата.

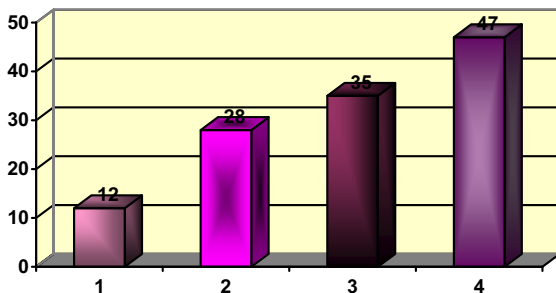
Отчитахме факта, че за **успешната адаптация студентите от чужд произход са от значение освен ролята на преподавателя** и индивидуалните им особености, и **съдържанието на изучавания двигателен материал** наситен с игри: спортни; спортно-подготвителни; подвижни; щафетни; музикално-подвижни и други. По време на изпълнението им ги сплотяват движенията, вътрешното групиране и взаимната зависимост от игровата дейност, доминиращите положителни емоционални преживявания. Чрез участието си в игрите те стават равни с активността си, особено при строгото спазване на правилата. Вземат инициативи и търсят самостоятелно решения.

Учебният процес е за всички и с всички студенти. Преподавателят е водещ, тактично регулира взаимоотношенията, стимулира положителните им прояви.

Анализ на резултатите

1. Установените в края на учебната година резултати от изследването на взаимоотношенията в студентските групи, дават възможност да се определи броя на социометричните избори и отхвърляния по предварително разработени критерии. Те показват повишение на процента на изборите в сравнение с началото, а именно: 45%, срещу 86% в края. Нисък е процента на отхвърлянията – 14%. Това се дължи на осъществената професионална комуникация в процеса на обучение и успешната адаптация на чуждестранните студенти.

2. Анализът на констатираните резултати от изследването на физическата дееспособност на студентите в края сочи значителен прираст, фигура 1.

фиг.1. Прираст на резултатите от изследването на физическата дееспособност на студентите от специалностите Начална училищна педагогика и чужд език и Предучилищна и начална училищна педагогика педагогика, в процент. 1. Бързина, (сек); 2. Издръжливост, (сек); 3. Сила на мускулите на ръцете и раменния пояс, (см); 4. Сила на мускулите на долните крайници, (см).

За това е оказало влияние: системното въздействие за развиване на комуникативните възможности на студентите; правилната стратегическа позиция на преподавателя; осигурената качествена професионална подготовка; изградената мотивация за емоционално общуване и взаимно доверие..

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Определено може да се каже, че чуждестранните студенти се справят с предизвикателствата на новата среда. Адаптацията им се проявява предимно под формата на толерантност. Балансирането между интересите им се поддържа в непрекъснат и постоянен диалог между равни партньори (студентите и преподавателя и между самите студенти), взаимно зачитащи своите интереси. Това се отразява върху тяхната двигателна активност.

За успешната им адаптация към новите промени и условия на обучение е важно още преподавателят да използва стремежът им за образование и професионална подготовка. Неговата стратегия да е свързана с осигуряването на перспектива за по-високо качество на учебния процес, като се отчитат индивидуалните особености на студентите. Не трябва да се подценяват чисто човешките характеристики и своеобразието на личността на студента от чужд произход, да се осигури психически комфорт при преподаване на учебния материал.

ЛИТЕРАТУРА

- [1] Андреева Л. Социално познание и междуличностно въздействие, София, 1999.
- [2] Жекова Ст. Психология на педагогическите взаимодействия, София, 1991.
- [3] Иванов С. Професионално-педагогическо общуване, София, 2004
- [4] Петров П. Актуални проблеми на педагогическото общуване, Педагогика, №1, 1991.
- [5] Савова Ж. Педагогическо общуване в обучението, София. 1989.
- [6] Цонкова Д. Оптимизиране на професионалната подготовка на студенти чрез изграждане на комуникативно- речеви умения, сб. Спорт, образование и общество, т. София, Национална спортна академия, ПРЕС, 2002.

За контакти:

проф. д.п.н. Антоанета Момчилова, Русенски университет „Ангел Кънчев”,
e-mail: atom@abv.bg

Илиян Илчев, докторант към катедра “Физическо възпитание и спорт”,
Русенски университет “Ангел Кънчев”, e-mail: IL_@abv.bg

ст. ас. д-р Искра Илиева катедра “Физическо възпитание и спорт”,
Русенски университет “Ангел Кънчев”, e-mail: isilieva@ru.acad.bg

ас. Камен Симеонов катедра “Физическо възпитание и спорт”,

Русенски университет “Ангел Кънчев”, e-mail: Simeonov_kamen@abv.bg

Докладът е рецензиран.

РУСЕНСКИ УНИВЕРСИТЕТ „АНГЕЛ КЪНЧЕВ“
UNIVERSITY OF RUSE „ANGEL KANCHEV“

ДИПЛОМА

Програмният комитет на
Научната конференция RU&SU'09
награждава с КРИСТАЛЕН ПРИЗ
“THE BEST PAPER”

проф. Антоанета Момчилова дпн,
ст. ас. д-р Искра Илиева,
ст. ас. Илиян Илчев, ас. Камен Симеонов
автори на доклада

“Методиката на обучение по физическо възпитание и
спорт за адаптацията на студентите от чуждестранен
произход”

DIPLOMA

The Programme Committee of
the Scientific Conference RU&SU'09
Awards the Crystal Prize
"THE BEST PAPER"

to Prof. DPsC Antoaneta Momchilova,
Head as. Iskra Ilieva, PhD,
Head as. Iliyan Ilchev, As. Kamen Simeonov
authors of the paper

“Methods of Training in Physical Education and Sport for the
adaptation of Foreign students”

РЕКТОР
RECTOR

проф. д-н Христо Белоев
Prof. DSc Hristo Beloev

01.11.2008